

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

MOPITLO/PHUPU 2025

TLHAHLO YA GO SWAYA

MEPUTSO: 80

Palomoka ya matlakala a tlhahlo ya go swaya ke 27.

DITŠHUPETŠO TŠA GO SWAYA

- Ge molekwa a arabile dipotšišo tše di fetago palo yeo e nyakegago, swaya ya mathomo fela (Molekwa ga a swanela go araba potšišo ye telele le ye kopana go tšwa pukung e tee)
- Karolong ya A, ge molekwa a arabile dipotšišo tše nne ka moka mo diretong tšeo di bonwego, swaya tše pedi tša mathomo
- Go dikarolo tša B le C, ge molekwa a arabile dipotšišo tše dikopana tše pedi goba tše telele tše pedi, swaya ya mathomo o hlokomologe ya bobedi. Ge molekwa a arabile dipotšišo ka moka tše nne, swaya fela ya pele mo karolong ye nngwe le ye nngwe ge e le gore go arabilwe potšišo ye kopana le ye telele
- Ge molekwa a file dikarabo tše pedi, moo e lego gore ya mathomo e fošagetše mola ya bobedi e nepagetše, swaya ya mathomo gomme o hlokomologe ya bobedi
Ge dikarabo di sa nomorwa ka tshwanelo, swaya go ya ka memorantamo
- Ge mopeleto wo o fošagetšego o ama tlhalošo, swaya phošo. Ge o sa ame tlhalošo, gona mo fe moputso
- Potšišo ye telele: Ge karabo ya potšišo ye telele e le ka tlase ga botelele bjo bo nyakegago, se mo otle ka ge a šetše a ikotlile. Ge e le ye telele kudu, lekola fela mantšu ao e ka bago a 50 o hlokomologe taodišo yeo e šetšego fela o bale thumo
- Dipotšišo tše kopana: Ge molekwa a sa šomiše ditsebjana moo a kgopetšwego go tsopola, se mo otle
- Mabapi le dipotšišopulego, ga go meputso ye e tlogo abja go dikarabo tša Ee/Aowa goba Dumela/Go se dumele. Meputso e tlo fiwa fela go lebaka le le fiwago
- Ga go meputso ye e tlogo abja go dikarabo tša NNETE/MAAKA goba NTLHA/KGOPOLO. Meputso e tlo fiwa fela go lebaka le le fiwago

KAROLO YA A: THETO

MONTSHEPETŠABOŠEGO – M Mamabolo

POTŠIŠO YA 1

'O MMAGOBANAKE' – PM Mashilo

Mohlala wa karabo:

Teori

Moko ke tabataba yeo moreti a ratago go e tšweletša seretong sa gagwe.

Tirišo

Moreti o bolela ka mokgwa wo a ratago mosadi wa gagwe ka gona.

Tematheto ya 1

Moreti o tšweletša ka fao a kopanego le mmagobana ba gagwe ka gona. O re o mo kgethile gare ga makgarebe a tletše ka ge e le yo mobotse.

Tematheto ya 2

Moreti o re o leboga Modimo ge a mo file mosadi yo e lego mpho ye bohlokwa bophelong bja gagwe.

Tematheto ya 3

Moreti o re mosadi wa gagwe o mo dirile gore a iketle a hwetše lethabo leo a le nyakago. Lapeng la bona go rena lerato le khutšo.

Tematheto ya 4

Moreti o ipiletša go mosadi wa gagwe gore a se ke a mo fetogela ka lebaka la tšeo di diregago mo lefaseng. A se theeletše se se bolelwago ke batho ba bangwe.

Tematheto ya 5

Moreti o kgopela mosadi wa gagwe gore ba se dire dilo tše di diregago ka ntle tše di tla tlogo di dubaganya lethabo lapeng la bona.

[10]

GOBA

POTŠIŠO YA 2**'THEKA LE A THUNYA' – M Mamabolo**

- 2.1   2.1.1   Poeletšothomi
'Ke ...'
'Ke ...' (1)
- 2.1.2   Poeletšogare
'... ra ...'
'... ra .../'
'...ya...'
'...ya.../'
'...ke...'
'...ke...'
(E TEE fela.) (1)
- 2.2   • Mothalotheto wa 5 – Lehono o lwala la go hwa.
• Mothalotheto wa 6 – Tše a bego a di direla sephiring di tšwetše nyanyeng. (2)
- 2.3   • Mothalothetong wa 13 temanathetong ya 3 moreti o mothofaditše bolwetši ka ge a re bo tennwe ke dihlare tša ngaka.
• Mothalothetong wa 15 temanathetong ya 3 moreti o mothofaditše lerato ka ge a re ga le nyake go bona ge motho a rata batho ba bantši. (2)
- 2.4   Sereto se se na le ditemanatheto tše 3.
• Temanatheto ye nngwe le ye nngwe e na le methalotheto ye 6. (2)
- 2.5   Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.
Mohlala:
Moya wa boitsholo.
• Ga se a botegelela molekani wa gagwe bjale o kgopela gore a mo swarele. (2)

[10]**POTŠIŠO YA 3****'NTLEMOLLENG' – PM Mashilo**

- 3.1   ... latela
... mameno
... golela
... leno (2)
- 3.2   Se šomišitše tshwantšhanyo ... 'bokatlou'
• Sereti se gatelela kgopolo ya gore se gotše ya ba senatla.
Se šomišitše kgetho le tirišo ya mantšu ... 'thari ya kgokong'
• Sereti se gatelela kgopolo ya go laetša kgodišo le tlhokomelo ye kgolo ya batswadi.
Sereti se šomišitše kgetho le tirišo ya mantšu ... 'dirotholana.'
• Sereti se šomišitše 'dirotholana' go tšweletša gore ke yo mongwe wa bana.
(E TEE fela.) (2)

- 3.3 Sereti se šomišitše kelelothallo temanathetong go tšweletša go se ipshine ka lenyalo ga sona.
Sereti se šomišitše **poeletšo ya sekafoko**
...**ka yona**
...**ka yona**
Sereti se gatelela kgopolo ya go se ipshine ka lenyalo la gagwe.
Sereti se šomišitše **poeletšophetši**
...**bophelo**
...**bophelo**
Sereti se gatelela go se ipshine ka bophelo bja lenyalo le a lego ka gare ga lona.
(TŠE PEDI fela.) (2)
- 3.4
- Sereti se dirišitše 'dirotholana' go laetša bana.
  - Sereti se dirišitše 'majaditala' go laetša gore o phela e ke o a ipshina mola a le ka gare ga mohlako. (2)
- 3.5 Balekwa ba tla fa maikutlo a go fapana.
Mohlala:
Maikutlo a manyami/tenega
- Sereti se nyamišwa/tenwa ke bophelo bjo se lego ka gare ga bjona bja go gapeletšwa lenyalo. (2)
- [10]**

POTŠIŠO YA 4

'LE IKGOBOŠETŠANG?' – MJ Tauatsoala

- 4.1 Le ikgobošetšang kgobošo ya bogoboga makgarebe methepa? /Le ipoulelang bapoulegi la fetoga bona nyanyeng?
- Sereti se gatelela ka mo makgarebe ba itshegišago ka batho ka gona. (2)
- 4.2 ... masogana a bogela,
Masogana a bogela ...
- Mothalotheto wa 6 o felela ka '... masogana a bogela', Mothalotheto wa 7 wa thoma ka 'masogana a bogela'. Mohola wa gona ke go tlemaganya dikgopolo tša gore masogana a lebelela dirope tša makgarebe ka kganyogo. (2)
- 4.3
- Sereti se dirišitše mothofatšo.
  - Go gatelela kgopolo ya go se apare gabotse ga makgarebe/Go apara diaparo tše nnyane ga makgarebe ka gore dirope di tamiša mofetakatsela mola di sa bolele. (2)
- 4.4
- Sereto se na le ditemanatheto tše 2.
  - Temanatheto ye nngwe le ye nngwe e bopilwe ka methalotheto ye 7. (2)

4.5 Balekwa ba tla fa maikutlo a go fapana.

Mohlala:

Maikutlo a manyami

- Ke nyamišwa ke gore makgarebe ga a apare ka tsela ye e amogelelegago.

(2)
[10]

LE

POTŠIŠO YA 5

'GO KWENA' – OK Matsepe

- 5.1   -ng **a**
          -se **b**
          -ng **a**
          -se **b**

(2)

- 5.2   • Kwena e tlaiša dihlapu.
          • Lewatle le rwele dilo tše di sa tsebjego.

(2)

- 5.3   • Tshwantšho: Kwena e phediša diphoofolo tše dingwe boima ka go di šitiša go nwa meetse.
          • Tirišo: Bothata bo rarologa ge sereti se re tšatši le lengwe kwena e tlo hwa ka tlala le lenyora ka ge meetse a tla be a pšhele.

(2)

- 5.4   Sonete
          • Methalotheto ke ye 14.
          • Se na le patrone ya morumokwano ya go ikgetha.
          • Se na le dikwatreine tše tharo le khapholete.
          • Sereto se na le tshwantšho le tirišo.

Thetotsholo

- Go solwa bopelompe bja kwena bja go tlaiša diphoofolo tše dingwe. (E TEE fela.)

(2)

- 5.5   • Batho e se be bomphenyašilo.
          • Kwena e tlaiša diphoofolo tše dingwe e lebala gore tšatši le lengwe ngwedi o tla apogelwa ke maru, meetse a gopa.

(2)

[10]

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: PADI/DINGWALOTŠHABA**POTŠIŠO YA 6: BADIMO BA BOLETŠE – MJ Mpepele****Mohlala wa karabo:****TIKOLOGO YA BADIMO BA BOLETŠE****Teori ya tikologo**

Tikologo ya sengwalo ke lefelo la ditiragalo tša baanegwa ka nako ye e rilego. Go na le tikologo ya sebjalebja le ya segologolo. Go ka thwe tikologo ya sengwalo e lebane le nako le felo. Ka nako mongwadi o hlatha mehla yeo ditiragalo di diregago go yona (sebjalebja goba segologolo) mola lefelo e le leo le hlathago mohuta wa tikologo yeo ditiragalo di diregago go yona. Nako le lefelo di lemogwa ka diteng tša sengwalo.

Tirišo

Tikologo ya 'Badimo ba boletše' ke ya segologolo.

Baanegwa le ditiro ke tša segologolo mola le bophelo go phelwa bja segologolo.

Nako:

Ge go bolelwa ka nako go bolelwa ka ditiragalo tšeo di hlathago nako ya segologolo.

- Tatelano ya bogoši - Kgoši ge e hloketše bogoši bo fiwa ngwana wa pele ka lapeng. Dita o swanetše go tšea bogoši bja Tatagwe, Kgoši Tsweke.
- Dinaga di bušwa ke magoši - Mohu Kgoši Tsweke e be e le kgoši ya Bakone mola Kgoši Manamela e le kgoši ya Bahlaloga.
- Melato e sekwa mošate – Mothofela o amogela barongwa ba go tšwa ga Kgoši Manamela a se tsebiše Kgoši Pilošamadiba. O ile a ahlolwa ka go kgokelelwa mohlareng bošego ka moka.
- Go sepelwa ka maoto ge go tšewa maeto – Barongwa ba go tšwa ga Kgoši Manamela ba tlile ga Kgoši Pilošamadiba go tliša molaetša wa go re ka leo le latelago ba a hlaselwa.
- Go tshepilwe dingaka tša setšo ge dilo di sa sepele gabotse – Dita o išwa go Ngaka Ngwetšana kua ga Mmalebogo go hlapišwa. Mokgekolo Komanyi o ya go ngaka Mpotše gore a tle a fokafoke ka gae ka ge Dita a be a lwala.

Lefelo:

Go bolelwa ka lefelo la ditiragalo.

Mafelo ke a segologolo.

- Motse/Mošate wa Kgoši Tsweke – Ke fao go rerwago ditaba tša Dita tša gore o swanetše a nyale ga Kgoši Pilošamadiba go ya ka taelo ya mohu tatagwe gomme Dita o ganana le taba yeo.
- Motse/Mošate wa Kgoši Pilošamadiba – Barongwa ba Kgoši Manamela ba tlile go kgopela sego sa meetse go Kgoši Pilošamadiba. Bona ba hweditše e le gore ba Kgoši Tsweke ba šetše ba ageleditše motšhidi.
- Motse/Mošate wa Kgoši Manamela – Go ntšhwa banna go ya go Kgoši Ntobe go mo loma tsebe gore o a hlaselwa.
- Motseng wa Kgoši Ntobe – Banna ba Kgoši Manamela ba tsena motseng wa Kgoši Ntobe go mo loma tsebe ka go hlaselwa ga gagwe.
- Motse wa Ngaka Ngwetšana – Dita o išitšwe go Ngaka Ngwetšana go ya go alafša.

Thumo

Mongwadi o atlegile go tšweletša tikologo ya padi ye ka ge nako le mafelo di sepelelana le tikologo ya segologolo.

[25]**GOBA**

POTŠIŠO YA 7: BADIMO BA BOLETŠE – MJ Mpepele**SETSOPOLWA SA A**

- 7.1 Mahlephiša ke motlabo wa mosadi wa Mabote. (1)
- 7.2 Ga se a loka.
 • E be e re ge letšatši le sobela a tšwe ka lesoro gomme a boe ge letšatši le le latelago le hlaba.
 • O betha mosadi wa gagwe yo e lego gore ka tshwanelo o swanetše go mo šireletša. (3)
- 7.3 Mabote o bethile mosadi wa gagwe yo a imišitšwego ke Mahlephiša. (1)
- 7.4 E tšweletša maikutlo a pefelo a Kgoši Manamela.
 • Re kwa ge a re Mabote a se ke a mo ferola dibete.
 E utolla semelo sa go hlompha sa Mabote
 • O bitša Kgoši Manamela'mong'aka.'
 (E TEE fela) (2)
- 7.5 Leina la padi ke 'Badimo ba boletše' mola diteng tša padi ye di le mabapi le taelo ya mohu Kgoši Tsweke ya go re Ditau a nyale Thabišo. (2)
- 7.6 Balekwa ba tla fa maikutlo a go fapana.
 Mohlala:
 Maikutlo a manyami
 • Ke nyamišwa ke gore Mabote o betha mosadi wa gagwe.
 • Mabote ga a hlokomele mosadi wa gagwe. (3)

SETSOPOLWA SA B

- 7.7 Molwantšhwa – Ditau
 Molwantšhi – Kgokolo (2)
- 7.8 Thulanontle
 • Kgokolo le Ngwetšana ba ka fetša ba hlabelana mašata goba ba swarana ka diatla.
 • Ngwetšana a ka foša Kgokolo ka moleko mola Kgokolo le yena a ka itefeletša.
 (E TEE fela.) (2)
- 7.9
 • Mongwadi o šomišitše poledišano magareng ga ngaka Ngwetšana le Ditau go hlaloša maemo a badimo a pefelo.
 • Mongwadi o šomišitše motho wa boraro 'o' go hlaloša ka mo Kgokolo a fihlilego gae ka gona a rata go nyakišiša maemo a ditaba. (2)

7.10 Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.

Mohlala:

- Ditaui a ka raka malomeagwe.
- Ditaui a ka bega malomeagwe kgorong.
- Ditaui a ka lefiša malomeagwe.

(3)

7.11 Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.

Mohlala:

- Mantšu a Komanyi a gore Ditaui o tlo nyala Thabišo letšatši le penne a tšweletša thekniki ya tekolapejana.
- Se se netefaditšwe ke ge Ditaui a nyala Thabišo.

(2)

7.12 Lentšu la mohu ga le tshelwe.

- Ditaui o thomile a sa kwane le taelo ya tatagwe ya go nyala Thabišo eupša ka lebaka la go se lokelwe ke selo o feleditše a nyetše Thabišo gomme ditaba tša bophelo bja gagwe tša thoma go sepela gabotse.

(2)

[25]

POTŠIŠO YA 8: KGALAGALO TŠA SETU – MS Machitela**Mohlala wa karabo:****Tikologo ya Kgalagalo tša setu**

Tikologo ya sengwalo ke lefelo la ditiragalo tša baanegwa ka nako ye e rilego. Go na le tikologo ya sebjalebja le ya segologolo. Go ka thwe tikologo ya sengwalo e lebane le nako le felo. Ka nako mongwadi o hlatha mehla yeo ditiragalo di diregago go yona (sebjalebja goba segologolo) mola lefelo e le leo le hlathago mohuta wa tikologo yeo ditiragalo di diregago go yona. Nako le lefelo di lemogwa ka diteng tša sengwalo.

Tirišo

Tikologo ya 'Kgalagalo tša setu' ke ya sebjalebja.

Baanegwa le ditiro ke tša sebjalebja mola le bophelo go phelwa bja sebjalebja.

Nako:

Ge go bolelwa ka nako go bolelwa ka nako yeo ditiragalo di diregago ka yona.

- Ditiragalo pukung ye di kgaatlampana mafelong a sebjalebja moo banna ba go swana le boMojagobedi le Tumpu ba šomago khamphaneng ya Tshedimošo ya Theknolotši ka toropong ya Polokwane.
- Melaetša e fihlišwa ka potlako ka difouno – Mojagobedi o šomiša iPhone ge a leletša Fiona le go amogela melaetša. Mphapantšhi o leleditse Mojagobedi mogala ge a se no kgaogana le yena kua toropong ge a be a išitše Yaris go hlahlobja.
- Mojagobedi o be a eja lešela – O be a apara dipokathe tša maina a boGuess, boPolo le boDaniel Hatcher gape le boKurt Geiger le boTimberland.
- Go bogelwa dithelebišene – Mojagobedi le morwa wa gagwe ba be ba bogetše ditaba thelebišeneng.
- Go iwa dikerekeng go baruti – Mojagobedi o rile go lemoga gore ditaba tša lapa la gagwe di a mo imela a ya go baruti go nyaka thušo. Ba ile ba mo rapelela ka go mmea diatla ba mo fa se le sela.
- Go rekwa mabenkeleng a ka toropong – Mojagobedi ge a tlo tsebana le Fiona, ba gahlane toropong ya Tzaneen fao Fiona a bego a ile go reka gomme Mojagobedi a thula troli ya gagwe.

Lefelo:

Ditiragalo di direga mafelong a go fapana a sebjalebja.

- Ka phapošeng ya boapeelo ka ga boFiona, Fiona o ya godimo le fase a lokiša diyamaleng ge Mojagobedi a be a mo etetše.
- Ka phapošeng ya boapeelo ka ga Mojagobedi o a itsholela.
- Bookelong bja Kgapane fao Molatelo, Mphapantšhi le Keletšo ba bego ba šoma gona. Ke gona fao a ilego a amogelwa gona ka morago ga go thulwa ke sefatanaga kua toropong.
- Toropong ya Polokwane – fao go šomago Mojagobedi, khamphaneng ya Tshedimošo ya Theknolotši.
- Polokwane ga Ngaka Devendranath – fao Molatelo a dirilwego diteko gomme gwa utollwa gore o na le bolwetši bja kankere ya molomo wa popelo.
- Torotswana ya Tebele (Duiwelskloof)/Modjadjieskloof – fao Mphapantšhi a ilego a kopana le Mojagobedi.

Thumo

Mongwadi o atlegile go tšweletša tikologo ya padi ye ka ge nako le mafelo di sepelelana le tikologo ya sebjalebja.

[25]

POTŠIŠO YA 9: K GALAGALO TŠA SETU – MS Machitela

SETSOPOLWA SA C

- 9.1 Molatelo ke mogadibo wa Mmakoma. (1)
- 9.2 Ga a na nnete.
 • O nyaka go tšwa ka gae ntle le go fa Mojagobedi lebaka.
 • O phara dikgaetšedi tša Mojagobedi ka molato wa gore di a mo tshwenya mola e se nnete. (3)
- 9.3 Molatelo o sa tšwa go utolla gore o na le bolwetši bja kankere ya molomo wa popelo bjale o botša Mojagobedi gore ba tšwe ka gae e le maano a go uta taba ye bathong. (1)
- 9.4 E tšweletša moya/maikutlo a kgakanego.
 • Mojagobedi o gakantšhwa ke polelo ya Molatelo ge a re ba ye go aga thokwana.
 • Go utolla semelo sa Molatelo sa go hloka nnete.
 Molatelo ga a bolele nnete ge a re dikgaetšedi tša Mojagobedi ga di mo rate.
 (E TEE fela.) (2)
- 9.5 Leina la padi ke 'Kgalagalo tša setu' mola diteng tša padi ye di le mabapi le setu se se galagalago lapeng la Mojagobedi le Molatelo ka lebaka la sephiri sa bolwetši bja Molatelo. (2)
- 9.6 Balekwa ba tla fa maikutlo a go fapana.
 Mohlala:
 Maikutlo a manyami
 • Ke nyamišwa ke gore Molatelo ga a botše monna wa gagwe go re o a lwala.
 • Ke nyamišwa ke gore Molatelo o tshepa bagwera go feta monna wa gagwe. (3)

SETSOPOLWA SA D

- 9.7 Molwantšhwa – Molatelo
 Molwantšhi – Mojagobedi (2)
- 9.8 Thulano ya ka ntle.
 • Mojagobedi o thulana le Mphapantšhi ka dipolelo, Mphapantšhi o nyaka go robala le yena bjalo Mojagobedi o a gana. (2)

- 9.9
- Mongwadi o šomišitše poledišano go tšweletša thulano gare ga Mojagobedi le Mphapantšhi.
  - Mongwadi o šomišitše motho wa boraro 'o' go hlaloša go sepetšwa ga Mphapantšhi ka kgang. (2)
- 9.10
- Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.
- Mohlala:
- Mojagobedi a ka botša Molatelo.
  - Molatelo a ka kwa taba ye ka pudi ya tsela.
  - Mphapantšhi a ka botša Molatelo gore Mojagobedi o a mo nyaka.
  - Mphapantšhi a ka swariša Mojagobedi a re o be a nyaka go robala le yena ka kgang.
  - Mojagobedi a ka fenywa ke maikutlo a itahlela go Mphapantšhi. (TŠE THARO fela.) (3)
- 9.11
- Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.
- Mohlala:
- Mantšu a Mojagobedi a go re 'Go na le se sengwe se se diragalago ka mosadi yola' a tšweletša thekniki ya tekolapejana.
- Se se netefadišwe ke ge Mojagobedi a utolla gore Molatelo o na le kankere ya molomo wa popelo.
- GOBA
- Mantšu a ngaka a go re Molatelo nkabe a botša monna wa gagwe ka bolwetši gore a kgone go mo thekga a tšweletša thekniki ya tekolapejana.
- Se se netefadišwe ke ge Mojagobedi a re go utolla bolwetši bja Molatelo a thoma go mo thekga. (2)
- 9.12
- Setu/sephiri se ka thuba lapa.
- Molatelo o utetše monna wa gagwe ka bolwetši bja gagwe bja kankere ya molomo wa popelo gomme seo se ile sa nyaka go mo thubela lapa ka ge Mojagobedi a ile a thoma go ratana le Fiona. (2)
- [25]**

DINGWALOTŠHABA**POTŠIŠO YA 10: POTŠIŠO YE TELELE****TODI YA BATLOGOLO – M Makgopa, BMT Makobe le AP Nkadimeng****Mohlala wa karabo:****Teori ya sebopego**

Sebopego ke mokgwa wo sengwalo/kanegelo e tšweleditšwego ka gona. Ka gare ga sebopego go lebelelwa matseno, mmele le mafetšo.

Mo tshekatshekong ye go tla lebelelwa sebopego sa ye nngwe le ye nngwe ya dikarolo tše tša dingwalotšhaba: Nonwane, seretotumišo sa magoši le koša.

A. Sebopego sa Nonwane**1. Matseno**

Dinonwane di na le matseno a moswananoši a go fapana.

Mohlala: 'Nonwane, nonwane!', 'Nkano, nkano!', 'E rile e le nonwane', bjalo bjalo.

Nonwane ya Tšhwene ke motho, ga e bolawe!

Matseno: Nonwane, nonwane!

2. Mmele

Mmele o lemogwa ka baanegwa le diteng.

Baanegwa ba nonwane e ka ba batho, diphoofolo, dinonyana, madimo, digagabi, bjalo bjalo.

Nonwane ya Tšhwene ke motho, ga e bolawe!

Baanegwa ke batho le diphoofolo: (Monna wa Mapulaneng, badudi ba Mapulaneng, Kgoši le masogana)

Diteng: Di lebane le bohlokwa bja tlhago (mehlare le diphoofolo)

Tšhwene ye e bego e ruilwe ke monna wa Mapulaneng e šwahla ka lapeng. Motse ka moka o a e kitimiša ka pelaelo ya gore monna yo ke moloi. Morago go kgonthišišwa gore monna yo o šomiša mehlare le diphoofolo tša tikologo go alafa malwetši a pelego le a bana.

3. Mafetšo

A lebane le thumo: Mo go dikanegelotšhaba ke a moswananoši a go fapana.

Mafetšo a ba ka tsela ye: Se seo sa mosela' seripa! Nonwane e felela mo! Mpho, sa mosela nkota! bjalo bjalo.

Nonwane ya Tšhwene ke motho, ga e bolawe!

E felela ka: Mpho! Sa mosela senkota!

B. Sebopego sa seretotumišo sa magoši

1. Matseno

Moreti a ka thoma ka mokgolokwane, boitsebišo (setlogo), bjaloobjalo.

Sereto sa Kgoši Maleboho

Matseno: Ke Mohananwa wa Mmatšhwene a Lebula,
Tšhwene senaiwammele
Mola ka makopong e sa naiwe ...

2. Mmele

Baanegwa: Ba gaMaleboho

Diteng: Setlogo sa lešika la ba gaMaleboho
Ke setlogolo sa Batswana,
Basarwa batho ba boKgama le boMmangwato
Ngwato a' Mphela le Hlabirwa ...

3. Mafetšo

Sereto gantši se felela ka tsela ye: Ke tšhaba mediti/baditi/Selepe gomela, bjaloobjalo.
Sereto sa багаMaleboho ga se na mafetšo.

C. Sebopego sa koša

1. Matseno

Matseno a thongwa ke mohlabeledi a opela. A tla fapana go ya ka dikoša.
Koša ya Basadi ba mo ke baloi.

Basadi ba mo ke baloi!
Ba hloka ...!

2. Mmele

Baanegwa: Mohlabeledi le baopedi
Diteng: Di bopša ke poeletšo ya mantšwana a koša
Mohlala: Ba hloka ...!
Ba hloka le mekgolokwane

[25]

3. Mafetšo

Koša gantši e fetšwa ka go telefatša senoko sa mafelelo sa mothladi wa mafelelo wa koša.
Basadi ba mo ke baloi: Mmalo...! (4x)
Mmalo...! (3x)

GOBA

POTŠIŠO YA 11: POTŠIŠO YA SETSOPOLWA**TODI YA BATLOGOLO – MA Makgopa, BMT Makobe le AP Nkadimeng****SETSOPOLWA SA E**

- 11.1 Nonwane ya selehono/Nonwane ya kgogamašego. (1)
- 11.2
- Go bolelwa ka lekheišene la Soweto.
  - Go bolelwa ka dipulo tša maswika. (2)
- 11.3 Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana.
Mohlala:
- Rahodu a ka swarwa ke maphodisa.
  - Setšhaba se ka raka Rahodu/sa mo tsogela maatla. (2)
- 11.4 Tšweletšo ya bothata
- Rahodu o utswa dikgomo gomme o di rekišetša batho.
  - Rahodu o gobatšwa ke kgomo ye a bego a e rekišeditše Kelahlile.
Tharollo
  - Rahodu o rwalwa ke kgomo ye e tsogilego bahung gomme e tšhaba le yena. (3)
- 11.5
- Leina la nonwane ye ke Kgomo e tsogile bahung.
  - Diteng tša nonwane ye di mabapi le Rahodu yo a bego a utswa leruo la batho a le rekiša.
  - Kgomo ye Rahodu a bego a e rekišeditše Kelahlile e ile ya tsoga bahung. (3)
- 11.6 Bohodu bo tsentšha moreki le morekiši mathateng.
- Mosadi wa go reka kgomo ya monyanya ye e utswitšwego o tsene mathateng ka lebaka la gore kgomo ye e ile ya tumola mohlare ge e swanetše go bolawa gomme ya gana go butšwa.
  - Kgomo ye e bego e apeilwe e ile ya gana go butšwa gomme ya tsoga ya tšhaba ka Rahodu. (3)

SETSOPOLWA SA F

- 11.7
- Re ...
Re ...
Re swere ...
Re swere ... (2)
- 11.8
- Bohlabatšatši
  - SebušaBakaranga (2)
- 11.9
- Šikatee – Sereti se šomišitše lentšu le go laetša gore Balobedu, Bavenda le Baphalaborwa ba Malatji ke moloko o tee.
  - Hubakela – Sereti se šomišitše lentšu le go laetša gore masogana a se kitimele go ya Borwa.
  - Meetsetlhweka – Sereti se šomišitše lentšu le go laetša go hloka ditšhila ga meetse a noka ya Molototsi. (3)

- 11.10
- Kelelathalo.
  - Kgopolo ye e lego mothalotheong wa 21 ya gore bogoši bja Balobedu bo ikadile Khetlhakone e tšwela pele methalotheong ya 22 le 23 gore bo hlomphilwe go ba bohwa bja naga ya Afrika-Borwa. (2)
- 11.11 Balekwa ba tla fa maikutlo a go fapana.
Mohlala:
Maikutlo a boikgantšho/lethabo
- Sereti se ikgantšha ka/thabišwa ke go neša pula.
  - Se ikgantšha/thabišwa ke ka mo bogoši bja Balobedu bo hlomphilwego ka gona go ba lefelo la bohwa Afrika-Borwa.
(E TEE fela.) (2)
- [25]**

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 25

KAROLO YA C: PAPADI/TERAMA/TIRAGATŠO**POTŠIŠO YA 12: O IPHIHLETŠENG? – LT Maphoso****Mohlala wa karabo:****Teori ya morero**

Morero ke kgopolokgolo ye mongwadi a ratago go e tšweletša ka sengwalo sa gagwe. Morero o lebane le thutokgolo ye mongwadi a ratago go e fihliša go mmadi.

Tirišo

Morero wa 'O iphihletšeng?' o lebane le go re go phegelela bophelong go tliša katlego/ Kgotlelelo e tswala katlego.

Rebone o hwetša dipoelo tša gagwe tša marematlou gomme o hwetša a tšweletše.

O rata go tšwetša dithuto tša gagwe yunibesithing a ithutele tša dijo, go ba *Dietician*.

Tatagwe o gana go mo lefela dithuto tša yunibesithi o re yena ga a na tšhelete.

Mahunela o re Rebone a ye go nyaka mošomo goba a nyalwe.

Rebone o nyaka go ya sekolong o re thuto pele banna morago.

Morutišigadi Kgoroši le Moruti Shai ba hweletša Rebone mašeleng a go mo thuša go tšwetša dithuto pele.

Mahunela o tšea tšhelete ya go tšwa go Morutišigadi Kgoroši le Moruti Shai o e boloka botshwelamare mme e a timela.

Rebone o a nyama, o ya go dula le Mpoti gomme o hwetša molaetša wa gore ba mo hweleditše thušo ya mašeleng.

Rebone o boa gae gomme o kgona go ingwadiša le *Unisa* a ithuta a le gae.

O kgona go hlokomela tatagwe le ge a sa mo thuše ka selo.

Mafelelong Rebone o a atlega dithutong tša gagwe ntle le go tseba molefeledi wa mašeleng a dithuto tša gagwe.

Thumo

Mongwadi o atlegile go tšweletša morero wa papadi ye wa go re go phegelela bophelong go tliša katlego ka ge Rebone a ile a phegelela dithutong tša gagwe ka gare ga ditlhohlo go fihla a atlega.

[25]

POTŠIŠO YA 13: O IPHIHLETŠENG? – LT Maphoso**SETSOPOLWA SA G**

- 13.1   • 'O tagilwe bjang?'
          • 'A ke re nka be o mmona mo?' (2)
- 13.2   Benjamene o utswitše dikgomo tša tatagwe a di rekiša. (1)
- 13.3   Di hlahla mmadi/motheeletši ka: go goroga ga Benjamene/go kokota ga Benjamene ka ga Sarinki/go tloga ga Sarinki segodišantšung. (1)
- 13.4   Mminoratho ke mmimo o moteletšana wo o aroganyago ditemana. Mohlala: seo se diregago bošego sethokgweng ge Thokgola a nyaka go tanya Mahunela le tiragalo ye e diregago mosegare kgorwaneng ge Mahunela a boledišana le Rebone mabapi le go timela ga tšhelete botshwelamare.
- Mminorathwana ke mmimo o mokopana wo o aroganyago ditemana. Mohlala: ge Sarinki a boledišana le Benjamene ka ngwakong le yeo e diregago bošego ka sethokgweng ge Mahunela a phetha taelo ye a e filwego ke Thokgola. (2)
- 13.5   • Sarinki o ipolela gore ke yena a bego a utswa tšhelete ya Mahunela a lefela dithuto tša Rebone.
          • Sarinki o swarelwa go utswa tšhelete ya Mahunela.
          • Benjamene o swarelwa go utswa dikgomo tša Mahunela. (3)
- 13.6   Balekwa ba tla fa maikutlo a go fapana.
          Mohlala:
          Maikutlo a manyami/pefelo/go tenega
          • Ke nyamišwa ke gore Sarinki o ratana le Benjamene le tatagwe.
          • Ke nyamišwa ke gore Sarinki o utswetša Mahunela tšhelete. (3)

SETSOPOLWA SA H

- 13.7   13.7.1   Jemina ke mmame wa Rebone. (1)
- 13.7.2   Hlogi ke mogwera wa Rebone. (1)
- 13.8   Rebone.
          • Ditiragalo tša papadi ye di dikologa godimo ga gagwe.
          • O thoma le papadi a be a fetša le yona.
          • Morero wa papadi ye o theilwe godimo ga gagwe.
          • Ditiro tša gagwe di phadima go feta tša babapadi ba bangwe.
          (TŠE PEDI fela.) (3)
- 13.9   Mohola wa yona ke go lemoša batheeletši gore kgaolo e a thoma goba e a fela eupša ka gare ga papadi ye e šomišitšwe bošaedi ka ge e laetša go fetša kgaolo fela. (1)

- 13.10
- O na le tšhelete le dikgomo fela o gana go lefela morwedi wa gagwe tšhelete ya dithuto.
  - O bolawa ke leino o gana go ya bookelong, o re a ka se fe ba bookelong tšhelete, go na le sehlare sa theko ya fase.
  - Ngaka Thokgola o a mo alafa gomme Mahunela o gana go mo lefa.
  - O laela Rebone go apea nama ya kgomo ya go longwa ke noga mola a swanetše go reka sešebo.
  - O laela Rebone go kga dikota tša morogo wa leroto sebakeng sa go reka sešebo.
- (TŠE THARO fela.) (3)
- 13.11 Ee,
- Batheeletši ba be ba sa letela gore Mahunela a ka hlokofole a se a bona bohlokwa bja go ruta ngwana wa ngwanenyana ka morwedi wa gagwe Rebone.
  - Batheeletši ba be ba se ba letela gore Rebone a ka se swarele Sarinki morago ga go mo thuša go tšwetša dithuto pele.
  - Batheeletši ba be ba se ba letela gore Sarinki a ka itšweleletša ka ge a be a tseba gore o sentše lapeng la Mahunela.
- (TŠE PEDI fela.) (2)
- 13.12
- E tšweletša semelo sa Mahunela sa bopelompe ka ge a re motho yo a tšerego tšhelete ya gagwe botshwelamare a golofale.
  - E tšweletša maikutlo a pefelo a Mahunela ge a lemoga gore tšhelete ya gagwe e utswitšwe.
  - E thuša go tšwetša pele tiragalo ya Mahunela go Rebone ge a nyaka go tseba gore ke mang yo a bego a tlile ka mo gae.
- (TŠE PEDI fela.) (2)
- [25]

POTŠIŠO YA 14: NAGA GA DI ETELANE – MS Serudu**Mohlala wa karabo:****Teori ya morero**

Morero ke kgopolokgolo ye mongwadi a ratago go e tšweletša ka sengwalo sa gagwe. Morero o lebane le thutokgolo ye mongwadi a ratago go e fihliša go mmadi.

Tirišo

Morero wa Naga ga di etelane ke go re ga bomotho ga go na bosehlana.

- Mongwadi o tšweletša Mphaka e le motho yo a thulanago le tshepedišo ya mmušo wa gabo wa Bonwatau go lebeletšwe dintlha tše di latelago:
  - Maemo a thuto
  - Maemo a dipolitiki
- Thulano ya Mphaka le tše di laeditšwego ka godimo e mo hlohleletša go tšwa ka difata.
- Naga ya mathomo ye a tsenelago go yona ke Takone moo a gopolago gore khutšo e tla ba gona, madimabe e ba gore ga go be bjalo.
- Tshwarompe ye Mphaka a kopanago le yona Takone e mo lemoša kgonthe ya gore ga gabo motho ga go na bosehlanyana.
- Mphaka le lapa la gagwe ba hlorišwa ka mešogofela ka la gore ke matšwantle.
- Mathata a Takone a hlohleletša Mphaka go tšwa ka difate ka nepo ya gore o tla hwetša khutšo.
- Mphaka o bona bokaone e le go fetela Letsheng la Mogadisho nepo e le go nyakana le khutšo gammogo le tharollo ya mathata a gagwe.
- Bothata bja go ba motšwantle bo sa tšwela pele gammogo le go lapa la gagwe.
- Tshwarompe ye a kopanago le yona e mo hlohleletša go fetola kgopolo ya gagwe.
- Mafelelong Mphaka le lapa la gagwe ba tšea sephetho sa go gomela gae ka morago ga go lemoga mathata a ba kopanago le ona a bofaladi.
- Go molaleng gore legae la bo motho ga le na bosehlanyana, mathata ge a le gona a nyaka poledišano gore go be le tharollo.

Thumo

Mongwadi o atlegile go tšweletša morero wa papadi ye wa go re ga gabomotho ga go na bosehlana ka lebaka la gore Mphaka le ge a be a ikanne gore a ka se boele gae Bonwatau o feleleditše a boetše ka lebaka la go kgethollwa moo a bego a falaletše gona.

[25]

POTŠIŠO YA 15: NAGA GA DI ETELANE – MS Serudu**SETSOPOLWA SA I**

- 15.1   • '... ditlatla tenang'
          • 'Ke disoso dilo tše!' (2)
- 15.2   Mphaka ga se a ya kerekeng ka lebaka la go lala a tshwentšwe ke toro ya mmagwe. (1)
- 15.3   • Di hlahla babadi ka go thoma go tagwa ga Mphaka.
          • Go utolla semelo sa Mphaka sa go fela pelo.
          • Go utolla maikutlo a Rola a pefelo.
          (E TEE fela.) (1)
- 15.4   Thulanontle.
          • Mphaka o thulana le Rola le Kala ka taba ya gore mang o ithutile kae. (2)
- 15.5   • Lekgotla la Yunibesithi le hlola poso ya ka godimo ga ya Mphaka.
          • Mphaka o fiwa lengwalo la go mo lebogiša mošomo Yunibesithing ya Letsheng la Mogadisho.
          • Mphaka o tšea sephetho sa go boela gae Bonwatau. (3)
- 15.6   Balekwa ba tla fa maikutlo a go fapana.
          Mohlala:
          Maikutlo a manyami
          • Ke nyamišwa ke gore batho ba kgethologanya bafaladi ba sa lebelele tše dibotse tše ba di dirago eupša ba lebelela gore motho o tšwa kae.
          • Ke nyamišwa ke gore batho ba nagana gore bafaladi ba ba tšeela maemo ba sa lebelele gore ba ka ithuta go tšwa go bona. (3)

SETSOPOLWA SA J

- 15.7   15.7.1 Ke bagwera. (1)
- 15.7.2 Ke banyalani/Ke monna le mosadi. (1)
- 15.8   Mphaka.
          • Ditiragalo tša papadi ye di dikologa godimo ga gagwe.
          • O thoma le papadi a be a fetša le yona.
          • Morero wa papadi ye o theilwe godimo ga gagwe.
          • Ditiro tša gagwe di phadima go feta tša babapadi ba bangwe.
          (TŠE PEDI fela.) (3)
- 15.9   Batho ba swanetše go lebelela bokgoni bja motho le tše dibotse tše a ba direlago tšona e sego gore o tšwa kae. (1)

- 15.10
- O fotlela Rola le Kala ge ba mmotšiša ka dithuto tša gagwe.
  - Ga a tšhabe go botša Rola le Kala gore ke ditlaela.
  - Le ge a sa amogelege dinageng di šele, o ikanne gore a ka se boele Bonwatau a ka upše a fetela pele.
- (3)
- 15.11 Ee,
- Mmadi o be a se a letela gore Lekgotlataolo la Yunibesithi le ka lebogiša Mphaka mošomo ka ge a na le maitemogelo.
  - Mmadi o be a se a letela gore Mphaka a ka boela gae Bonwatau go ya le ka fao a ilego a ikana ka gona.
- (2)
- 15.12
- E tšweletša semelo sa Mphaka sa bofšega sa gore ge a ka ya gae a ka išwa kgolegong.
  - E tšweletša maikutlo a Mphaka a letšhogo a gore ge a ka boela gae a ka bethwa goba a bolawa.
  - E tšweletša thulano ya ka gare ya Mphaka malebana le taelo ya mmagwe.
- (TŠE PEDI fela.)
- (2)
- [25]**

POTŠIŠO YA 16: LEHUFA – P Mothupi**Mohlala wa karabo:****Teori ya morero**

Morero ke kgopolokgolo yeo mongwadi a ratago go e tšweletša ka sengwalo sa gagwe. Morero o lebane le thutokgolo yeo mongwadi a ratago go e fihliša go mmadi. Morero wa puku o lebane le molwantšhwa.

Tirišo

Morero wa Lehufa ke go re lemoša go re lehufa ga le age lapa.

Molekani wa go ba le lehufa o naganela molekani wa gagwe gore o ratana le motho yo mongwe. Kgonono yeo e tliša maanomabe a go diša molekani wa gagwe. Taba ye e tliša go se tshepane ga balekani.

- Ntlogeleng o befedišwa ke go hwetša dinomoro tša Lerato ka potleng ya paki ya Ntshepe ka morago ga go e phuruputša. Ka go phuruputša diaparo tša Ntshepe o be a rata go hwetša bohlatse bja gore yo Ntshepe o ratana le mang.
- Ka lebaka la dinomoro tšeo tša mogala, Ntlogeleng o napile o thoma go hlapola Ntshepe go fihla fao a mo tshwelago ka mare ka lebaka la ge a re o ratana le Lerato.
- Ntlogeleng o latelela Lerato fao a šomago gona, gomme a fihla le go roga Lerato ka ge a re o mo tšeela monna.
- Ntlogeleng o ya go Mešunkwane go yo nyakela Ntshepe dihlare ka ge a re o kitima le basadi. Ka mahlatse goba madimabe Ntshepe o ile a tla a bona dihlare tšeo gomme Ntlogeleng a thoma go tšhoga ka ge a bonetšwe.
- Pheletšong Ntlogeleng o itlema ka thapo gomme o a iphega – a hlokofala ka lebaka la bogale bja lehufa.
- Radithekisi le ge a na le dikoloi tše mmalwa, ga a nyake go fa Lerato koloi ya go ya mošomong ka ge a re a ka nametšana le banna bao a ratanago le bona ka yona.
- Radithekisi o nyakela Lerato badiši ba go diša mesepele ya gagwe gore a tle a tsebe gore Lerato o ratana le bomang.
- Radithekisi o nyakela Ntshepe babolayi ka ge a re o ratana le mosadi wa gagwe. Ka gona o nyaka gore a tloše yo Ntshepe tseleng ka ge a mo phediša boima.
- Radithekisi o latelela Lerato ka kerekeng, o mo goga go sa rapelwa ka ge a re ka kerekeng o ela banna.
- Lerato o hlala Radithekisi ka lebaka la lehufa leo le bego le dira gore Radithekisi a mo hlorige.
- Radithekisi o fetša a ithuntšhitše ka maikemišetšo a go ipolaya gomme ka mahlatse a se ke a hlokofala.

Thumo

Mongwadi o atlegile go tšweletša morero wa papadi ye wa go re lehufa ga le age lapa ka go Radithekisi a senyagaletšwe ke lapa ka lebaka la lehufa.

[25]

POTŠIŠO YA 17: LEHUFA – P Mothupi**SETSOPOLWA SA K**

- 17.1   • 'Hei, wena Ntshepe!'
          • 'Ga o na dihlong, monna tena!' (2)
- 17.2   Lerato o file Ntshepe dinomoro tša mogala gore a mo leletše ge go na le tšeo a di nyakago lebenkeleng la mo a šomago gona. (1)
- 17.3   • Di hlahla babadi mabapi le go bala kuranta ga Ntshepe.
          • Go hlaloša tiragalo ya Ntlogeleng ya go tšwa ka phapošing a swere paki ka letsogo.
          • Di hlaloša semelo sa Ntshepe sa go ba boleta.
          • Di tšweletša semelo sa Ntlogeleng sa bogale.
          • Di tšweletša semelo sa Ntlogeleng sa lenyatšo.
          (E TEE fela.) (1)
- 17.4   Thulano ya ka ntle.
          • Ntlogeleng o thulana le Ntshepe ka lebaka la dinomoro tša mogala tšeo a di humanego ka morabeng wa paki. (2)
- 17.5   • Lerato o hlala Radithekisi.
          • Ntshepe le Lerato ba a nyalana.
          • Radithekisi o kgopela tshwarelo go Lerato le Ntshepe gomme ba a mo swarela. (3)
- 17.6   Balekwa ba tla fa maikutlo a go fapana.
          Mohlala:
          Maikutlo a manyami.
          • Ke nyamišwa ke go bona Ntlogeleng a nyatša monna wa gagwe.
          • Ke nyamišwa ke gore Ntlogeleng ga a itshepe.
          • Ke nyamišwa ke gore Ntlogeleng o sepelela monna wa gagwe dingaka.
          (TŠE PEDI fela.) (3)

SETSOPOLWA SA L

- 17.7   17.7.1   Ke bagwera/Bašomimmogo. (1)
- 17.7.2   Ke monna le mosadi/banyalani. (1)
- 17.8   Radithekisi
          • Ditiragalo tša papadi ye di dikologa godimo ga gagwe.
          • O thoma le papadi a be a fetša le yona.
          • Morero wa papadi ye o theilwe godimo ga gagwe.
          • Ditiro tša gagwe di phadima go feta tša babapadi ba bangwe.
          (TŠE PEDI fela.) (3)

- 17.9 Mosadisadi o kgotlelela mathata a lenyalo la gagwe. (1)
- 17.10
- O roga Lerato pele ga mmagwe.
  - O bitša mosadi wa gagwe mosatšana.
  - O bitša mosadi wa gagwe moitshwarahlephi.
  - O nyatša kereke o re ke kerekana o bile o ntšha Lerato ka kerekeng go rapelwa.
(TŠE THARO fela.) (3)
- 17.11 Ee,
- Mmadi o be a sa letela gore Radithekisi a ka kgopela tshwarelo go Lerato le Ntshepe.
  - Mmadi o be a se a letela gore Lerato le Ntshepe ba ka swarela Radithekisi. (2)
- 17.12
- E tšweletša semelo sa Ntlogeleng sa go se itshepe.
  - E tšweletša maikutlo a Ntlogeleng a letšhogo ge a nagana gore monna wa gagwe o tlo mo hlala.
  - E tšweletša semelo sa Ntlogeleng sa lenyatšo ka ge a bitša Lerato mmalegogwana.
(TŠE PEDI fela.) (2)
- [25]**

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 25
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 80

KAROLO YA A: RUBRIKI YA GO SWAYA DIPOTŠIŠO TŠE TELELE: THETO [MEPUTŠO YE 10]

Dinyakwa	Bokgoni bja go ikgetha	Bokgoni bja maemo	Bokgoni bja magareng	Bokgoni bja motheo	Ga go bokgoni
	5 - 6	4	3	2	1
DITENG Tlhalošo ya sererwa. Botebo bja dikgopolo, kgonthišišo le kwešišo ya setšweletšwa MEPUTSO YE 6	- Tlhalošo ye e tseneletšego ya sererwa - Tatelano ya dikgopolo tša go ba le maatlakgogedi tša go amana thwii le temana. - Kwešišo ye e tseneletšego ya sengwalo le sereto.	- Kwešišo le tlhalošo ye botse ya sererwa. - Potšišo e arabilwe ka botlalo. - Dikgopolo tšeo di filwego di a kwagala eupša ga se tšona ka moka tšeo di hlalošitšwego ka mo go nyakegago. - Kwešišo ya sengwalo le sereto e bonetše.	- Tlhalošo ye e kgotsofatšago ya sererwa. - Go na le dintlha di se kae tšeo di amanago le sererwa. - Tše dingwe tša dikgopolo di a kwagala eupša ga di kgodiše. - Kwešišo ya motheo ya sengwalo le sereto.	- Tlhalošo ya sererwa ga e kgotsofatše. - Ga go dintlha tšeo di amanago le sererwa. - Ga go kwešišo ya sengwalo le sereto.	- Ga go kwešišo ya sererwa. - Karabo ga e sepelelane le sereto. - Morutwana ga a tsebe selo ka ga sengwalo le sereto.
	4	3	2	1	0
SEBOPEGO LE POLELO Sebopego, kelelo le kalo ya dikgopolo Polelo, segalo le setaele tšeo di dirišitšwego ge go ngwalo taodišo MEPUTSO YE 4	- Sebopego se tšweletša tlemagano ya dikgopolo ye botsebotse. - Dikgopolo di hlamegile ebile di tšweleditšwe ka bokgwari. - Polelo, segalo le setaele di a kgahliša, ke tša maleba ebile di tšwele mahlalagading. - Ga go na le phošwana e tee ya popopolelo, mopeleto le maswaodikga.	- Sebopego se tšwelela gabotse ebile se tšweletša go ela ga dikgopolo. - Kelelo ye botse ya dikgopolo. - Polelo, segalo le setaele ke tša maleba.	- Sebopego se a tšwelela. - Taodišo ga e na kelelo ye botse ya dintlha ebile ga go tlemagano ya dikgopolo. - Diphošo tša polelo ke tše nnyane eupša segalo le setaele ke tša maleba.	- Sebopego se bontšha diphošo tša peakanyo. - Dikgopolo ga se tša beakanywa ka tatelano ye botse. - Diphošo tša polelo ke tše ntši. - Segalo le setaele di fošagetše.	- Sebopego ga se sa maleba. - Diphošo tša polelo ke tše ntšintši ebile le setaele se fošagetše kudu.

KAROLO YA B LE C: RUBRIKI YA GO SWAYA DIPOTŠIŠO TŠE TELELE – PADI, KANEGELOTŠHABA LE PAPADI [MEPUTSO YE 25]

Dinyakwa	Bokgoni bja go ikgetha	Bokgoni bja maemo	Bokgoni bja magareng	Bokgoni bja motheo	Ga go bokgoni
	12–15	9–11	6–8	4–5	0–3
DITENG Tlhalošo ya sererwa Botebo bja dikgopolo, kgonthišišo le kwešišo ya setšweletšwa MEPUTSO YE 15	- Karabo ye botsebotse go fetiša: 14–15. - Karabo ye botsebotse: 12–13. - Tlhalošo ye e tseneletšego ya sererwa. - Tatelano ya dikgopolo tša go ba le maatlagogedi tša go amana thwii le temana. - Kwešišo ye botsebotse ya sengwalo le setšweletšwa.	- Kwešišo le tlhalašo ye botse ya sererwa. - Potšišo e arabilwe ka botlalo. - Dikgopolo tšeo di filwego di a kwagala eupša ga se tšona ka moka tšeo di hlalošitšwego ka mo go nyakegago. - Kwešišo ya sengwalo le setšweletšwa e a bonala.	- Kwešišo ya magareng ya sererwa eupša ga se dintlha ka moka tšeo di hlalošwago ka botlalo. - Bontši bja dintlha di amana le sererwa. - Tše dingwe tša dikgopolo di a kwagala eupša ga di kgodiše. - Kwešišo ya motheo ya sengwalo le setšweletšwa.	- Kwešišo ye nnyane ya sererwa. - Ga go dintlha tšeo di hlalošwago ka botlalo. - Dintlha tše nnyane di amana le sererwa. - Tlhalošo e amana gannyane le sererwa. - Kwešišo ye nnyane ya sengwalo le setšweletšwa.	- Ga go kwešišo ya sererwa. - Maiteko a go araba potšišo a fokola kudu. - Ditlhalošo ga di kgotsofatše. - Morutwana ga a tsebe sengwalo goba setšweletšwa.
	8–10	6–7	4–5	2–3	0–1
SEBOPEGO LE POLELO Sebopego, kelelo le kalo ya dikgopolo Polelo, segalo le setaele tšeo di dirišitšwego ge go ngwalwa taodišo MEPUTSO YE 10	- Sebopego se tšweletša tlemagano ya dikgopolo ye botsebotse. - Matseno le mafetšo ke a mabotse kudukudu. - Dikgopolo di hlamegile ebile di tšweleditšwe ka bokgwari. - Polelo, segalo le setaele di a kgahliša, ke tša maleba ebile di tšwele mahlalagading.	- Sebopego se tšwelela gabotse ebile se tšweletša go ela ga dikgopolo. - Go na le tlemagano ye botse magareng ga matseno, mafetšo le ditemana tše dingwe tša taodišo yeo. - Kelelo ye botse ya dikgopolo. - Polelo, segalo le setaele ke tša maleba.	- Sebopego se a tšwelela. - Peakanyo le tlemagano ya dikgopolo e gona eupša e na le mafokodi. - Diphošo tša polelo ke tše nnyane eupša segalo le setaele ke tša maleba. - Peakanyo ya ditemana ke ya maleba.	- Sebopego se bontšha diphošo tša peakanyo. - Dikgopolo ga se tša bewa ka tshwanelo. - Diphošo tša polelo ke tše ntši. - Segalo le setaele ga se tša maleba. - Peakanyo ya ditemana e fošagetše.	- Tlhokego ya peakanyo ye botse ya sebopego e dira gore dikgopolo di se elele gabotse. - Diphošo tša polelo le setaele sa go fošagala di dira gore go be bothata go bala le go kwešiša molaetša wa taodišo. - Segalo le setaele di fošagetše kudu. - Peakanyo ya ditemana e fošagetše kudu.